

Stjórnin og Den Danske Bank hjálptu hvørjum øðrum:

Nyrupstjórn slapp undan figgjarkreppu

Stjórnin hjá Nyrup var í álvarsligari figgjarkreppu í mars 1993. Hon fyrireikaði seg at skula bjarga tryggingarfeløgnum Hafnia og Baltica, sum vóru um at fara av knóranum. Kreppan varð loyst av Den Danske Bank og Figggjareftirlitinum. Men hvør rindaði fyri hetta? Var tað ein undirhondsavtala millum stjórnina og Den Danske Bank um Føroyamálið og tey bæði figgjarsamtøkini spyr danska blaðið Børsen. Blaðið skivur

Af Hugo Gården

Regeringun var meget bekymret for situationen, og den 16. marts 1993 bad daværende industriminister Jan Trøjborg (S) Finanstilsynet om at have en række muligheder for indgreb parat. Men de blev ikke taget i brug, fordi parterne selv løste problemerne, men det var et kapløb med uret.

Valutakrisen i EU i februar forværrede krisen ved at presse renten i vejret. Baltica Holding var i en akut likviditetskrisen. Hafnia stod over for et truende krak, ef-

ter at de vigtigste forsikringselskaber var insolvente den 15. marts 1993. For Baltica udarbejdedes en række løsningsmodeller, og der var forhandlinger om salg til Codan. Samtidig bryder sagen om Færø-bankerne løs, og Vard Bank er i dyb krise.

Nedbrud afværget

Alle taler om Hafnia-krisen, men der har aldrig været opkoblet så mange finansproblemer i en måned som i marts 1993. Det eneste er, at mens krisen kulminerede, blev katastrofen af-

værgt ved to løsninger inden for en uge og helt uden statslig indgriben. Den Danske Bank overtog Baltica den 22. marts, og Codan overtog Hafnia den 26. marts.

Nyt perspektiv

Begivenhederne i marts 1993 sætter den seneste tids politiske debat om krisen, Den Danske Bank, Finanstilsynet, lovgivning osv. i et nyt perspektiv. Der blev udtænkt mange kreative løsningsmodeller, og mange gik på kanten af lovgivningen. F.eks. så tilsynet med

stor skepsis på et forslag om at fusionere Baltica Holding med Baltica Forsikring, og et forslag om at bytte om på ejerrollen mellem selskaberne. Tilsynet var heller ikke tilhænger af at lade Danica overtage Balticas problembar, Baltica Bank, fordi det ville belaste pensionsopsparerne i betydeligt omfang.

Kortfristede lån

Balticas problemer begynder for alvor i september 1992, hvor bestyrelsen og tilsynet opdager, at Baltica Bank hovedsagelig er finan-

sieret med kortfristede lån (bl.a. gennem den amerikanske bank Citibank) og ikke mellem- eller langfristede, dvs. at milliardlåne hurtigt kunne opsiges.

Et dårligt halvårsresultat og en nedjustering af ratingen hos Standard & Poors får Citibank til at opsigte et lån på 2,5 mia. kr., og Citibank går desuden direkte til Finanstilsynet og fortæller om det. En sådan reaktion er uhørt i finansverdenen, og Baltica-ledelsen blev først orienteret om opsigelsen af Finanstilsynet. Men så var krisen reel. Baltica Bank havde et kortstillet bruttofinansieringsbehov på 7,6 mia. kr., og både tilsynet og Balticas ledelse erkendte, at kun én instans kan løse problemet: Den Danske Bank.

Domini-effekt

Uden refinansieringen ville Baltica Bank gå i betalingsstandsning, og det ville også påvirke Baltica-koncernen alvorligt. Blot halvanden måned efter betalingsstandsningen i Hafnia ville en ny betalingsstandsning have fået en domino-effekt.

Den Danske Bank ydede et lån på 3,7 mia. kr. til bl.a. Baltica Bank, men med fuld sikkerhed, f.eks. ved at engagementer blev ført over i Den Danske Bank.

Refinansiering

Den foreløbige krise ender med en refinansiering og rekonstruktion af Baltica, hvorved Den Danske Bank overtager 32 pct. af aktierne og dermed reelt kontrollen med selskabet.

I Balticas sidste fase nåede Baltica til en salgsaftale med Codan. Efter hvad Dagbladet Børsen erfarer, faldt aftalen til jorden, fordi Codan ikke ville overtage alle

holding-aktiviteter, og så ville Den Danske Bank stå tilbage med en række problemer.

I krise-weekenden 20-21. marts 1993 udarbejdede Den Danske Bank den endelige model for overtagelsen af Baltica. Trods nederlaget overtog Codan Hafnia - til en pris på 1,2 mia. kr., den 26. marts 1993.

Også dette skete under indtryk af et drama af dimensioner. Dagen før havde Finanstilsynet meddelt Hafnia, at Forsikringselskabet Hafnia samt Hafnia Se og Industri var insolvente på grund af nye kursfald, og at kapitalforholdene skulle løses hurtigt, senest den 30. marts kl. 10.00. Forsikringsstagnernes interesser var i fare.

Krisen var løst

Pludselig var krisen løst. Siden dukkede kritikken op. Kom en række investorer og forsikringstagere til at betale en del af prisen? Blev der lavet en underhåndsaftale mellem regeringen og Den Danske Bank om Færesagen og de to finanskoncerner?

Dagbladet Børsen har talt med en række nøglepersoner fra krisen. Der er en udbredt kritik mod kriseløsningernes hovedarkitekt, direktør Peter Straarup. Den Danske Bank Især blandt taberne. Men alle erkender genialiteten i løsningerne, hvor barske og nøgterne, de end kan være. Og ikke én kan pege på et alternativ til en bedre løsning.

Karl Nolsøe, búskaparfrøðingur:

Nyrup og Den Danske Bank loyniavtalu

-Eg ivist onga løtu í, at tað var ein undirhondsavtala millum Nyrupstjórnina og Den Danske Bank: kundi DDB hjálpa tryggingarfeløgnum undan húsangangi og harvið stjórnini undan stórum trupulleikum, vildi stjórnin afturfyri hjálpa DDB at sleppa nærnum snikkaleysan úr Føroyum.

Jan Müller

Karl Nolsøe, búskaparfrøðingur og ein av teimum, sum hevur fylgt sera gjølla við og gjørt viðmerkingar til alla gongdina í bankamálum hesi seinastu árin er ikki klökkur av greinini í Børsen, tí hon vátar bara nakað av tí, sum hann sjálvur hevur skrivað í m.a. Sosialinum um sama mál.

Henda greinin í Børsen vísir, at tey fólkini, sum hava møtt fyrri Føroyar at undirskriva ymsar sokalladar sáttmálar, ikki hava vitað, hvat tey skrivaðu undir upp á.

Tað var tí eisini púra rætt sum m.a. Atli Dam og

Jógvan Sundstein søgdu aftaná bankahjargingina í 1992, at teir vistu als ikki, hvat teir skrivaðu undir uppá.

Henda greinin vísir eisini, at Føroyingar als ikki vistu, at Føroya Banki var ein partur av probleminum, tó fert ein lítill partur. Um Føroya Banki fór fallit, so hevði Den Danske Bank hingið uppá eina eyka útreiðslu upp á 3 mia. kr. og so var tað ikki longur ein forrættning hjá teimum, men eitt so stórt tap, at Danmark hevði kanska verið tvungið til at devaluerað, tí tað hevði byrjað eina velduga útlandska spekulatión um donsku krónuna.

Underhondsafteale

Karl Nolsøe sigur víðari, at tað stendur í greinini, at "der blev lavet en underhonds aftale mellem regeringen og Den Danske Bank om Færesagen" so er hetta fult í trád við tað, sum hann sjálvur alla tíðina hevur meint.

-Eg haldi, at hetta má vera tann avgerandi spurningurin, sum føroyingar eiga at vísa áhuga fyri.

I greinini í Børsen prisa teir Den Danske Bank fyr, hvussu dugnaligir hann hevur verið, soleiðis at staturin kom ikki at hanga upp á nakað, men teir nevna ikki, at tann føroyski skattaborgarin kom at hanga upp

á ta føroysku loysnina.

Karl Nolsøe sigur víðari, at Den Danske Bank hevur havt slíkt vald yvir stjórnini, at hann hevur kroyst hana til at gera sum hann vildi.

Havi fylgt sera væl við

Vit spurdu Karl Nolsøe, hvussu tað ber til, at hann sjálvur er komin til hesa miðurstøðu og at hon ikki er komin fram í danskari pressu fyrr enn nú!

-Tað er tí, at eg royni at fylgja við. Eg havi sæð so mikið nógv til, hvussu fyrst Landmansbankin og síðani Den Danske Bank og serliga Føroya Banki hava borið seg at. Um tú kendi nakað til politisku og figgjarligu viðurskiftini í Føroyum og Danmark, so mátti tú spyrja, hví danir bóru seg soleiðis at. Eg visti um spekulatiónina móti tí donsku krónuni, sum hevði verið júst tað árið frammanundan, og har forbunds-bankin mátti leggja seg upp í fyrri at bjarga donsku krónuni. Seinni er tað tann hálendski sentralbankin, sum bjargar donsku krónuni. Írar, spániolar og italiumenn vóru noyddir til at devaluera. Men danir

kláraðu tað. Tað hevði verið ein vanlukka fyrri nýggju sosialdemokratisku stjórnina, um tað fyrsta teir máttu gera, var at devaluera.

Og tað vóru m.a. serliga føroyingar, sum máttu betala fyrri hetta leggur Karl Nolsøe.

Lata aðrar stiga á okkum

-Føroyingar elska at lata aðrar stiga á seg, og hetta heldur fram. Nú nógv kemur fram um olju og danska áhugan fyrri hesum kann eg endurtaka tað eg havi skrivað áður, nevnliga um ikki atburðurin hjá Den Danske Bank m.a. varð betingadur av hensýninum til ein stóran partaeigara, A. P. Møller.

Karl Nolsøe spyr, hvat hendi í statsministerinum, tá danski forsætisráðharin Schluter og uttanríkisráðharin Elleman Jørgensen og føroyski lögmaðurin vóru samdir um at geva føroyingum undirgrundina eftir at hetta hevði verið umrøtt í 20 ár uttan nakað úrslit.

Vit vistu, at tann danska stjórnin hevði fingið at vita, at eitt ES-direktiv

Framhald á síðu 17